

UDK 911:949.75-3 Turopolje

TUROPOLJE- - POLOŽAJ TRADICIONALNE REGIJE U SUSTAVU GEOGRAFSKE REGIONALIZACIJE

BORNA FÜRST - BJELIŠ

Izvadak:

U radu se raspravlja o položaju tradicionalne regije, kao specifične kategorije regije u sustavu geografske regionalizacije.

Ključne riječi:

Regija, tradicija, Turopolje, Zagreb, Hrvatska.

TUROPOLJE - THE POSITION OF THE TRADITIONAL REGION IN THE SYSTEM OF GEOGRAPHIC REGIONALIZATION

Abstract:

The paper deals with the position of the traditional region, as specific regional category in the frames of the general system of the geographic regionalization.

Key words:

Region, tradition, Turopolje, Zagreb, Croatia.

UVOD

Sadašnji karakter svake regije djelomično, a tradicionalne pretežito, izvodi se iz uvjeta koji su postojali u prošlom vremenu - historijskom, arheološkom ili geološkom. Promjene u fizičkim, biotičkim i društvenim obilježjima rijetko se pojavljuju bez tragova značajnih za regionalni studij. Poznavanje i razumijevanje prostora nužno zahtijeva shvaćanje ne samo

današnjeg stanja, već također i shvaćanje njegova razvoja. Uključuje, dakle, povijesno razumijevanje i to ne samo kao uvod ili pozadinu, već kao jedan integralni, osmišljen studij procesa koji su rezultirali općim i posebnim obilježjima prostora kakvog nalazimo danas. Historijsko-geografska istraživanja i literatura trebaju biti snažnom informacijskom podrškom studijama koje su usmjerene na sadašnjost i budućnost. Bez takvog utemeljenja

svaka bi studija bila površna (MEINIG, 1989.:84)¹. Bez obzira na vrstu fenomena kojeg promatramo, svaki je zabilježen u vremenu, rezultat je duge evolucije i može se objasniti slijedom prethodnih stanja. Historijska i ekološka eksplanacija dva su temeljna tipa eksplanacije koju zahtijevaju sve znanosti o živim bićima. Jasno je da se analizirajući sadašnjost ne može zanemariti težina prošlosti bez opasnosti ozbiljne devijacije realnosti. Geografski kompleks, regija, organiziran oko ljudske skupine, nosi težinu cijele svoje povijesti, stoga ga je teško objasniti zanemarujući evoluciju. Geografski kompleks, regija, pojavljuje se kao sklop elemenata različite starosti, svaki sa svojom vlastitom poviješću (SORRE, 1962.).

Tradicionalni tip regije, kao složen tip regionalne cjeline, rezultanta je vremenski dugotrajnog razvoja identiteta povezanog s teritorijalnošću. Njeni su korijeni u historijsko-geografskom razvoju i tradiciji, te na taj način oblikovanoj regionalnoj svijesti, odnosno regionalnosti. One su u suvremeno doba, stoga, više ili manje, očuvane kao prepoznatljivi prostorni pojmovi usprkos brojnim upravno-teritorijalnim i općim socio - kulturnim promjenama. Suvremene promjene u prostoru, osobito one uvjetovane periurbanim procesima transformacije, uvjetuju često izvjestan pomak u odnosu na regionalni sustav aktualne geografske regionalizacije. Pojedine se tradicionalne regije uklapaju kao regionalne cjeline različitog hijerarhijskog ranga u postojeću regionalnu diferencijaciju, dok su neke, ili pak, samo pojedini njihovi dijelovi, izgubili prostornu cjelovitost i historijsko - geografske granice, integrirajući se u drugačiji aktualni regionalni sustav. Promjene u regionalnom sustavu, međutim ne dovode nužno i do

negiranja postojeće regionalne svijesti. Ona može i dalje postojati kao elemenat novog regionalnog sustava (WHITTLESEY, 1954.).

Svaka regionalna cjelina ima svoju jezgru, više ili manje širok prostor periferije, zonu ambivalencije i granice. Jezgre su područja gdje regionalna obilježja imaju svoj najznačajniji izraz i svoju najjasniju manifestaciju. Iako je cijela regija homogena u smislu kriterija koji je definiraju, periferni se dijelovi razlikuju od jezgre po smanjivanju intenziteta obilježja. Najčešće je periferija prijelazan prostor, koji uključuje osobine dviju ili više jezgara. Granični prostor, rjeđe oštar, češće kao široka prijelazna zona, nalazi se u zoni ambivalencije dviju regionalnih cjelina. Kriteriji pomoću kojih se regija identificira ne određuju samo nacrt homogenosti, već također i moguće varijacije, tj. njihov prihvatljiv raspon. Nijedna regija nije uniformna u apsolutnom smislu. Sve su one, u svojoj biti, generalizacije

Suvremena geografska regionalizacija temelji se na načelima uvjetno - homogene i nodalno - funkcionalne regionalne diferencijacije prostora². Uvjetno - homogena regionalizacija temelji se na grupiranju gospodarski relevantnih elemenata reljefne strukture, klimatsko - ekoloških osobina i jedinstvenog procesa historijsko - geografskog razvoja, izraženih u tipovima strukture naseljenosti povezanih sa etnografskim i gospodarskim obilježjima. Pojam regije, ovdje se, dakle, identificira s pejzažnom jedinicom, tj. jedinstvenim tipom kulturnog pejzaža čija je vanjska vizualna fizionomija rezultat specifične međusobne kombinacije transformirane prirodne sredine i društvenih čimbenika (ROGIĆ, 1961.; 1983.). Nodalno - funkcionalna regionalizacija, pak, kao rezultat hijerarhijske centralno - funkcionalne diferencijacije,

¹ "Da li mislimo da možemo poznavati prostor samo iz onog što vidimo oko sebe uz pomoć nekoliko jednostavnih koncepata i apstraktnih modela? Da možemo objasniti "što jest" bez razumijevanja onog što je bilo?" (MEINIG, 1989.:84).

² Načela i metode uvjetno - homogene i nodalno - funkcionalne regionalizacije, te regionalnu diferencijaciju i strukturu hrvatskog (kao i bivšeg jugoslavenskog) prostora postavio je V. ROGIĆ.

obuhvaća različite segmente uvjetno - homogenih prostornih jedinica. Primarno je utemeljena na načelu regionalne prostorne organizacije i izravno ovisna o gravitacijskoj snazi gradskih središta (Rogić, 1961.; 1984.).

PROSTORNI OBUHVAT TRADICIONALNE REGIJE

Kod određivanja prostornog obuhvata tradicionalne regije Turopolja kao problem su se postavljali njezini južni dijelovi, tj. kontakt prema Pokuplju i Posavini. U sjevernim i sjeveroistočnim dijelovima granica je pretežito jasno određena rijekom Savom. Zbog njezinog hidrološkog režima, prvenstveno velikih oscilacija vodostaja i bujičnog karaktera u ovom dijelu toka, ona nikad nije imala ulogu izrazitijeg spajanja dvaju, lijevog i desnog zaobalja. Isto tako, međutim nije imala niti značajniju ulogu razdvajanja (osobito u dijalektološkom smislu). Dvojbena je bila pripadnost područja Vukomeričkih gorica. Naime, određeni elementi u nazivu turopoljskog prostora ukazivali bi da se ono primarno odnosilo na nizinski dio, od svog najranijeg poznatog naziva za ovaj prostor - *Zagrebačko Polje (Campus Zagrabienensis)*. U nazivu *Turopolje*, odnosno *Turovo Polje*, oznaka nizinskog karaktera prostora ugrađena je u sam horonim. To je vidljivo i u latinskoj inačici naziva - *Campus Turopolja*, gdje se isti karakter naglašuje dodatno još i sa prefiksom *Campus*. Međutim analiza prirodne sredine u kulturno-ekološkom smislu ukazuje da Vukomeričke gorice i nizinski prostor čine komplementarnu, logičnu, egzistencijalnu proizvodnu cjelinu. Svaki od ovih dijelova zasebno imao bi mnogo teže i oskudnije mogućnosti za egzistenciju. Nadalje historijsko-geografska analiza različitih oblika upravno-teritorijalne organizacije pokazuje, također, da su oni pretežno obuhvaćali obje cjeline prirodne sredine Turopolja; nizinski dio, kao i porbde Vukomeričkih gorica.

Kod jugoistočnog prisavskog dijela, Veliki Turopoljski lug, kao prostrani vlažni šumski kompleks i poplavno-močvarna zona uz Odru - "čreti", usporedni s pružanjem Save, uvjetovali su izvjesnu izolaciju prisavskih naselja. Nepostojanje transverzalnih veza između ovih naselja i ostalog dijela Turopolja, uvjetuje, dakako i slabu transverzalnu migraciju. Veze su uzdužne, prema sjeverozapadu, tj. Velikoj Gorici, odnosno prema jugoistoku, tj. prema Sisku. Sisačka Posavina, međutim, pojam je koji se odnosi na posavski prostor nizvodno od Siska. U pojedinim je teritorijalno-organizacijskim inačicama prostor Turopoljskog luga s krajnjim jugoistočnim prisavskim naseljima bio izvan osnovnog teritorijalnog okvira Turopolja (Kotar Sisački, Općina Sisak, Županija Sisačko - Moslavačka, Dekanat Sisački). Međutim, uvažavajući činjenicu da Veliki Turopoljski lug, kao i uostalom čitav šumski kompleks Turopolja čini jedan od temeljnih egzistencijalnih elemenata kroz čitav historijsko-geografski razvoj, on je nužno njegov integralni dio u smislu tradicionalne pripadnosti cjelini Turopolja. Nadalje, s obzirom da tek manji dio prisavskih naselja pokazuje usmjerenost prema Sisku i određenu izdvojenost u odnosu na matično tijelo turopoljskog prostora, a istodobno nema jačih i značajnijih veza s ostalim posavskim prostorom, logično ga je odrediti perifernim turopoljskim prostorom prijelaznih obilježja. To je vidljivo i u određenim socio-kulturnim obilježjima, tj. u govornom tipu kajkavskoga narječja ovih prisavskih naselja, koji nije posavski, već prijelazni turopoljski (LONČARIĆ, 1982.). U raspravi o pojmu i kontaktu posavskog i turopoljskog tradicionalnog područja ŠTERC (1986.:44) ukazuje na jednake odnose i definira krajnji jugoistočni dio prisavskih naselja Turopoljskom (ili Odranskom) Posavinom, koja se na nižem stupnju može diferencirati na Velikogoričku turopoljsku Posavinu i na Martinsku turopoljsku Posavinu. Kod ROGIĆA (1983.) je to Turopoljsko - sisačka Posavina.

POLOŽAJ U SUSTAVU GEOGRAFSKE REGIONALIZACIJE- -RASPRAVA

Prema aktualnom nacrtu uvjetno - homogena regionalizacije hrvatskog prostora (ROGIĆ, 1983.) tradicionalna regija Turopolja, na najvišem stupnju regionalne diferencijacije, dio je peripanonskog prostora Hrvatske, unutar kojega je dio Zapadnog hrvatskog međurječja. Na nižim stupnjevima diferencijacije dolazi do izražaja unutarnja struktura. Tako je sjeverni dio Turopolja dio Zagrebačke urbane regije, odnosno njenog južnog ("velikogoričko - turopoljskog") sektora užeg periurbanog prstena. Ostali dio tradicionalne regije Turopolja autor uključuje, u cijelosti, u regiju Sjevernog Pokuplja. U tom smislu, na nižem stupnju regionalne diferencijacije, Vukomeričke gorice izvan zone izražajnijih periurbanih procesa, koja pripada Zagrebačkoj urbanoj regiji, dio su Istočnog vukomeričkog Pokuplja, dok jugoistočni nizinski i prisavski dio pripada Turopoljsko - sisačkoj Posavini. U ranijim radovima, ovakva slika regionalne diferencijacije i strukture u nekim se detaljima razlikuje. Najbitnija je promjena u definiciji i pripadnosti jugoistočnog nizinskog i prisavskog dijela tradicionalnog Turopolja. On je, prema fizionomskoj³ regionalizaciji Hrvatske (ROGIĆ, 1961.), dio Gornje posavske mezoregije (unutar Zapadno - panonskog prostora). Ona se, interno, na nižem stupnju, dijeli na mikroregiju Turopolja, koja obuhvaća gotovo cjeloviti središnji nizinski prostor između Odre i Vukomeričkih gorica, te na mikroregiju Gornje Posavine koja se odnosi na cijeli izduženi pojas prisavskih naselja od Zagreba do Siska. U nacrtu regionalizacije Zagrebačke regije i sjeverozapadne Hrvatske (ROGIĆ, 1980/81.), jugoistočni se nizinski i prisavski dio uključuje u Kordunsko - banijsko pobrđe, kao regionalnu

cjelinu trećeg stupnja, odnosno unutar njega se definira kao Donje Pokuplje i Banijska Posavina. Razlike u pristupu pri određivanju pripadnosti određenih rubnih, perifernih dijelova tradicionalne regije Turopolja, a i uopće, odraz su, osim postojećih društvenih, socio - kulturnih i njima uvjetovanih prostornih promjena i procesa kroz vrijeme, također i krajnje složenosti regionalnog studija. U analizi prostornog i regionalnog pojma Posavine između Zagreba i Siska i njenog kontakta prema Turopolju, ŠTERC (1986.) u nacrtu uvjetno - homogena regionalizacije prisavske zone, na šestom stupnju, čini izvjesno odstupanje. Određuje, naime, cijeli prisavski pojas izvan Zagrebačke urbane regije na sjeverozapadu, te između Save i Odre na jugoistoku, Turopoljskom (Odranskom) Posavinom. Nju, pak, dijeli na Velikogoričku turopoljsku Posavinu na sjeveru i na Sisačku ili Martinsku turopoljsku Posavinu u južnom dijelu. Nizinski prostor u cijelosti definira kao Turopolje. Na nižem stupnju ga diferencira na Velikogoričko Turopolje (u okviru bivše općine Velika Gorica, odnosno sadašnje Zagrebačke županije) i na Lekeničko Turopolje (u okviru bivše općine Sisak, odnosno Sisačko - moslavačke županije). Pri tome, također, navodi da uglavnom prisavska, a u velikoj mjeri i turopoljska naselja, nije moguće uključiti u regiju Kordunsko - banijsko pobrđe s obzirom da su Banija i Kordun zaista bitno različiti od također tradicionalnih regija Turopolja i Posavine. Nije u pitanju samo reljefna, klimazonalna i povijesna različitost, nego tu postoji i etnička i dijalektološka različitost, što onda naravno utječe na ukupnu diferencijaciju tradicionalnih regija (ŠTERC, 1986.:42). Položaj sjevernog dijela tradicionalnog turopoljskog prostora, kao i Vukomeričkih gorica, osobito njihovog (južnog) dijela, izvan zone izraženijih periurbanih procesa, u postojećoj uvjetno - homogenoj regionalnoj diferencijaciji, uglavnom nije sporan. Prvi je sustavno integralni dio Zagrebačke urbane regije, a potonji dio Pokuplja.

3 Uvjetno - homogena regionalizacija, prema novijoj terminologiji regionalne diferencijacije Hrvatske.

Najjače izražene promjene kulturnog pejzaža, u smislu periurbanih procesa transformacije, u tradicionalnom turopoljskom prostoru, razumljivo su u njegovom krajnjem sjevernom dijelu, koji čini integralni dio Zagrebačke urbane regije (FÜRST-BJELIŠ, 1990., 1994.). Uži zagrebački periurbani prsten izdvađa se već na, razmjerno visokom, trećem stupnju regionalne diferencijacije (ROGIĆ, 1980/81.b; 1983.), dok, s druge strane, sisački nije znatnije izražen sve do najnižeg šestog stupnja (ŠTERC, 1986.).

Najraniji je pokušaj izdvajanja aglomeracije grada Zagreba učinjen već tridesetih godina ovog stoljeća (SCHREIBER, 1932.) na temelju izotelnih zona različite veličine i osobina razvoja stanovništva. Ovako shvaćena aglomeracija sastojala se od užeg područja grada i njegove okolice, koja je podijeljena na unutrašnju zonu do 10 km udaljenosti od središta grada i vanjsku zonu. Autor zapaža da je u vanjskoj zoni utjecaj Zagreba već vrlo slab. U prekosavskom (turopoljskom) dijelu ističe jedino područje upravnih općina Sveta Klara, Odra, Stupnik i Velika Gorica, kao sektor jače populacijske dinamike, dok već Brezovicu, npr. isključuje iz unutrašnje zone aglomeracije. Šezdesetih godina dolazi do prvih pokušaja geografskog definiranja zagrebačke okolice, regije i potencijalnog metropolitenskog područja kao posljedice intenzivne urbanizacije i složenih periurbanih procesa (ŽULJIĆ, 1965.; ROGIĆ, 1967.). Rezultati istraživanja su pokazali da utvrđeno raščlanjenje prostora zagrebačke okolice ukazuje na neravnomjeran razvoj i razmještaj različitih zona socijalno-gospodarske transformacije, koji je primarno određen starim željezničkim vezama i glavnim suvremenim cestovnim komunikacijama koje su omogućile razvoj prigradskog prometa (ROGIĆ, 1967.:55). Razlike u razvoju pojedinih dijelova okolice rezultat su vremenski neuje-

dnačenog pojavljivanja impulsa urbanizacije i različitog sadržaja ustanovljenih promjena (ŽULJIĆ, 1965.). Na temelju izabranih kriterija⁴ izdvojene su tipične zone periurbane transformacije u različitim sektorima zagrebačke okolice. Južni (turopoljski) sektor pokazuje formirane dvije različite zone: 1. Turopolje, u smjeru Velike Gorice, neposredno je funkcionalno povezano sa Zagrebom te predstavlja područje aktivne periurbane transformacije. U ovoj zoni posebno se ističe naselje Sveta Klara, koje pokazuje vrlo visoku stopu porasta ukupnog stanovništva (1953. - 1961.); 2. Vukomeričke gorice, koje, nasuprot tome, pokazuju negativan utjecaj gradskog organizma koji se očituje "pražnjenjem" zbog prometne izoliranosti naselja (ROGIĆ, 1967.).

U cjelini, može se zaključiti, da prostor tradicionalne regije Turopolja, u sebi uključuje i neposredno povezuje različita područja, odnosno segmente Zagrebačke urbane regije, prema sveukupnosti procesa socio - gospodarskog razvoja i fizionomskih osobina: grad u najužem smislu riječi (stvarni aglomeracijski prostor Zagreba), uži periurbani prostor (velikogoričko - turopoljski) i njen vanjski periurbani rub (vukomeričko - pokupski).

U smislu postojeće nodalno - funkcionalne regionalizacije hrvatskog prostora (ROGIĆ, 1984.), tradicionalna regija Turopolja u cjelini je, kao i čitav prostor sjeverozapadne Hrvatske, unutar utjecajne sfere Zagrebačke makroregije. Na nižem stupnju nodalno - funkcionalne regionalne diferencijacije, najvećim je dijelom integrirana u Zagrebačku regiju, a znatno manje u Sisačku nodalno - funkcionalnu regiju. Na subregionalnoj gravitacijskoj razini prostornog okupljanja (IIIa stupanj) kao centar turopoljskog prostora ističe se grad Velika Gorica. Prema postojećoj hijerarhiji nodalno - funkcionalnih centara (ROGIĆ, 1984.) definiran je u okviru slijedećih parametra: veličina iznad 20 000 stanovnika, odgovarajuća koncentracija centralnih funkcija subregionalnih institucija s maksimalnom udaljenošću njihovog

⁴ Promjene u veličini i strukturi naselja, te udjel poljoprivrednog stanovništva u ukupnom < 50% (ROGIĆ, 1967.).

Tab. 1.: stupnjevi uvjetno - homogene regionalizacije i regionalna područja

Tab. 1. Regional entities of homogenous regionalization

Stupnjevi regionalizacije i oznake uvjetno - homogenog kompleksa							Regionalne cjeline
I	II	III	-	IV	V	VI	
1							PERIPANONSKI PROSTOR
2							PRAVI PANONSKI PROSTOR
3							GORSKA HRVATSKA
4							MEDITERANSKA HRVATSKA
1	1						SREDIŠNJE HRVATSKO MEĐURJEČJE
1	2						ZAPADNO HRVATSKO MEĐURJEČJE
1	2	1					ZAGREBAČKA AGLOMERACIJA S PERIURBANIM PRSTENOM
1	2	1	-	1			UŽI PERIURBANI PRSTEN
1	2	1	-	1	1		JUŽNI VELIKOGORIČKO-TUROPOLJSKI SEKTOR
1	2	2					SJEVERNO POKUPLJE
1	2	2	-	1			ISTOČNO VUKOMERIČKO POKUPLJE
1	2	2	-	2			TUROPOLJSKO - SISAČKA POSAVINA
1	2	2	-	2	1		TUROPOLJE
1	2	2	-	2	1	1	VELIKOGORIČKO TUROPOLJE
1	2	2	-	2	1	2	LEKENIČKO TUROPOLJE
1	2	2	-	2	2		TUROPOLJSKA POSAVINA
1	2	2	-	2	2	1	VELIKOGORIČKA TUROPOLJSKA POSAVINA
1	2	2	-	2	2	2	MARTINSKA TUROPOLJSKA POSAVINA

Izvor: ROGIĆ (1961., 1980/81., 1983.), ŠTERC (1986.)

Source: ROGIĆ (1961., 1980/81., 1983.), ŠTERC (1986.)

gravitacijskog perimetra cestovne izohronske linije od 1 - 2 sata. U odnosu na ranije radove (ROGIĆ, 1961.) nema bitnijih odstupanja, kao kod uvjetno - homogene regionalne diferencijacije, stoga postojeća nodalno - funkcionalna regionalizacija ne odstupa od geografske realnosti.

Cjelokupna veza ruralnog naselja s centralnim urbanim naseljem uvijek je prvenstveno ovisila o stupnju dostupnosti (vremenske i dužinske), odnosno o kvaliteti i funkcionalnoj usmjerenosti prometnica. Pri tome za ruralna naselja ključnu ulogu imaju cestovne prometnice, a samo dijelom i željeznička mreža (ŠTERC, 1992.:132). Distribucija tipova općeg kretanja stanovništva kod ŠTERC (1986.; 1992.), koja pokazuje jaku korelaciju s dostupnošću Zagreba i Siska, odnosno s njihovom funkcionalnom organizacijskom snagom, vrlo zorno pokazuje, prema veličini,

vrlo nejednako formirane utjecajne zone dvaju centara. Područje preklapanja nalazi se već između 1. i 2. sisačke zone, radijusa od 5 km do 20 km, sa zagrebačkom 4. zonom, radijusa 35 km do 40 km udaljenosti.

ZAKLJUČAK

Turopolje je prostor koji ima vrlo izražajno obilježje regionalnosti u tradicionalnom smislu, usprkos snažnim suvremenim periurbanim procesima u okviru zagrebačke urbane regije. Prostor tradicionalne regije Turopolja s polazišta uvjetno-homogene geografske regionalizacije u sebi uključuje i neposredno povezuje različita područja, odnosno segmente Zagrebačke urbane regije prema sveukupnosti procesa socio-gospodarskog razvoja i fizioloških osobina: grad u najužem smislu riječi (stvarni aglomeracijski prostor Zagreba), uži

periurbani prostor (velikogoričko-turo-poljski) i njen vanjski periurbani rub (vuko-meričko-pokupski).

U smislu nodalno - funkcionalne regionalizacije tradicionalna regija Turopolja u cjelini je unutar utjecajne sfere Zagrebačke makro-

regije. Na nižem stupnju, najvećim je dijelom integrirana u Zagrebačku regiju, a znatno manje u Sisačku regiju. Na subregionalnoj gravitacijskoj razini centar tradicionalnog turopoljskog prostora je grad Velika Gorica.

LITERATURA

Fürst - Bjeliš, Borna, 1990.: Proces transformacije sjeverozapadnog dijela agrarnog Turopolja u prigradski urbanizirani prostor, Magistarski rad, Sveučilište u Zagrebu.

Fürst - Bjeliš, Borna, 1994.: Južni Zagreb u zagrebačkoj urbanoj regiji, Geografski horizont 2, god. XL, 78-88, HGD, Zagreb.

Fürst - Bjeliš, Borna, 1996.: Pristup definiciji prostornog pojma tradicionalne regije, I. Hrvatski geografski kongres: Geografija u funkciji razvoja Hrvatske, 326-331, Zbornik radova, HGD, Zagreb.

Fürst - Bjeliš, Borna, 1996.: Historijsko - geografska analiza prostornog pojma tradicionalne regije Turopolja, Doktorska disertacija, Sveučilište u Zagrebu.

Lončarić, M., 1982.: Prilog podjeli kajkavskog narječja (s kartom kajkavskog narječja), Hrvatski dijalektološki zbornik 6: 237-252, JAZU, Razred za filologiju, Zagreb.

Meinig, D.W., 1989.: The Historical Geography Imperative, *Annals of the Association of American Geographers*, 79 (1): 78-87, AAG, Washington D.C.

Rogić, V., 1961.: Fizionomska i funkcionalna regionalizacija Hrvatske, Zbornik VI Kongresa jugoslavenskih geografa, 279-290, Ljubljana.

Rogić, V., 1967.: Metropolitenizacija USA i neke karakteristične osobine procesa urbane transformacije u Jugoslaviji na primjeru Zagreba, *Geografski glasnik* 28: 33-58, Geografsko društvo Hrvatske, Zagreb.

Rogić, V., 1980/81.: Zagrebačka regija, *Geografski glasnik* 41/42: 149-160, Zagreb.

Rogić, V., 1983.: Nacrtno uvjetno-homogene regionalizacije SR Hrvatske, *Geografski glasnik* 45: 75-89, Zagreb.

Rogić, V., 1984.: Jednostavnost i fleksibilnost koncepta nodalno-funkcionalne diferencijacije SR Hrvatske, *Geografski glasnik* 46: 75-80, Zagreb.

Schreiber, E., 1932.: Žiteljstvo u okolici grada Zagreba, *Gradski vjesnik*, III: 291-309, Zagreb.

Sorre, M., 1962.: The Role of Historical Explanation in Human Geography, *Readings in Cultural Geography* (eds: Wagner & Mikesell), 44-47, The University of Chicago Press, Chicago.

Šterc, S., 1986.: Geografski položaj, demografski razvoj i suvremeni problemi prisavskih naselja između Zagreba i Siska, Magistarski rad, Sveučilište u Zagrebu.

Šterc, S., 1992.: Prostorni i demografski aspekti revitalizacije ruralnih naselja u Hrvatskoj, *Društvena istraživanja* 1 (1): 127-158, Institut za primjenjena društvena istraživanja Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb.

Whittlesey, D., 1954.: The Regional Concept and the Regional Method, *American Geography, Inventory and Prospect* (eds: James & Jones), 19-68, AAG, Syracuse University Press.

Žuljić, S., 1965.: Zagreb i okolica, Utjecaj gradskog organizma na regiju, *Geografski glasnik* 27: 39-147, Geografsko društvo Hrvatske, Zagreb.

SUMMARY

TUROPOLJE - THE POSITION OF THE TRADITIONAL REGION IN THE SYSTEM OF GEOGRAPHIC REGIONALIZATION

by BORNA FÜRST - BJELIŠ

Traditional regions are the result of the longlasting development of their identity connected with territoriality. They are today, more or less preserved in the human conscious and in their spatial frames in spite of the numerous administrative and general socio - cultural changes.

Therefore, there often exists a certain shift in relation to the general entities of the actual geographic regionalization.

Some of the traditional regions are inserted as the regional entities of the different hierarchy rank in the existing regional differentiation,

while some of them lost their spatial entirety and historical - geographical borders, integrating themselves in the current, and different regional systems. It is the most vividly expressed in the areas of intensive periurban transformation, caused by the communication development and the land use change. However, changes in the regional system are not necessarily leading to destruction of the existing regional consciousness (or regionality). It may persist further on as an element in the new pattern of regions.